

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Педагогічний факультет

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

«ПРОЕКТИВНІ МЕТОДИ ПСИХОДІАГНОСТИКИ»

Освітньо-професійна програми **Практична психологія;**

Психологія розвитку особистості

3-й рік навчання, 1-й семестр (для бакалаврів з терміном навчання – 3,10)

Форма навчання (денна, заочна)

Галузь знань

05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність

053 Початкова освіта

Освітній рівень

Бакалавр

Кафедра
та викладач

Кафедра практичної психології

Викладач: Гончаренко Інеса Олегівна

Лінк на профіль викладача на сайті факультету:
<https://pf.edu.ua/fakultet/struktura/kafedry/kafedra-praktychnoi-psykholohii-fpp/vykladachi-kafedry-prps#rozhonuty-bez-zavantazhennia-serhata-i>

Лінк на профіль викладача у Google Scholar : <https://scholar.google.com/citations?user=S-dt1fwAAAAJ&hl=uk>

E-mail: i.o.honcharenko@udu.edu.ua

I. Основна
мета/цілі навчання

Метою вивчення дисципліни «Проективні методи психодіагностики» є формування знань і умінь щодо організації та здійснення психодіагностичних досліджень за допомогою проективних технік та методів.

Основними завданнями вивчення освітнього компоненту «Проективні методи психодіагностики» є: формування знань і умінь щодо організації та здійснення психодіагностики особистості за допомогою проективних методів.

II. Місце
навчальної
дисципліни в
освітній програмі

Навчальна дисципліна *вибіркова*

Цикл *професійної підготовки*

III. Обсяг
навчальної
дисципліни

	Денна ф.н. (термін навчання – 3.10)	Заочна ф.н.(термін навчання – 3.10)
Кількість кредитів	6	9
Загальна кількість годин	180	180

<i>Лекційні заняття</i>	26	10
<i>Практичні заняття</i>	20	10
<i>Семінарські заняття</i>	20	4
<i>Самостійна робота</i>	114	156

IV. Короткий зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи проєктивних методів дослідження особистості

Тема 1. Поняття про проєктивні методи дослідження особистості. Історія створення проєктивних методів.

Визначення поняття «проєктивний метод», «проєктивна техніка». Історія вивчення поняття проєкції. Витоки проєктивної техніки. Принципи основ проєктивного дослідження особистості за Л.Франклом.

Тема 2. Загальна характеристика проєктивних методик.

Визначення проєкції в психології. Характерні ознаки проєктивних методик. Особливості проєктивних методів дослідження особистості. Недоліки проєктивних методів діагностики за А.Анастасі. Переваги проєктивних методів дослідження.

Тема 3. Класифікація та застосування проєктивних методів

Види проєктивних технологій дослідження особистості. Наявність різних підстав (критеріїв) класифікації видів проєкції: усвідомленість, атрибутивність, захисний характер, структурованість. Класифікація проєктивних методик за Л.Франком: конститутивні, конструктивні, інтерпретативні, катартичні, рефрактивні. Класифікація видів проєкції, види проєкції за Д.Холмсом: симілятивна, атрибутивна, проєкція «Панглосса і Кассандри», компліментарна.

Змістовий модуль 2. Проєктивні методики дослідження особистості в практичному аспекті

Тема 4. Імпресивні методи дослідження особистості

Загальна характеристика імпресивних методів дослідження особистості, мета та задачі. Тест Люшера. Теоретичні основи колірної психодіагностики. Структура і процедура тесту. Тест «Каракулі Д. Віннікота» в кольоровому аналізі. Психогеоетричний тест С. Делінгера, психологічна характеристика основних форм особистості. Основні можливості і проблеми діагностики імпресивних проєктивних методів. Специфіка застосування імпресивних методів дослідження при роботі з дітьми. Робота з кольоровим тістом, кольоровим кінетичним піском, папером, стрічками, фарбами за принципом «Каракулі» та за принципом «Образ».

Тема 5. Інтерпретаційні методи дослідження особистості

Інтерпретація клієнта та психолога, їх перетин в методиках дослідження особистості. Сутність інтерпретаційних методів – їх переваги; мета інтерпретаційних технік, їх зв'язок з імпресивними методами. Інтерпретація в каракулях Д. Віннікота. Приклади психоаналітичного застосування чорнильних плям Г. Роршаха та методики ТАТ в психоаналізі особистості (Л. Первін і О. Джон). Методики САТ, РАТ, тест фрустраційної реакції Розенцвейга, тест «Руки» Вагнера, тест «Дерево з чоловічками». Асоціативні карти: ресурс використання. Основні можливості і обмеження діагностики інтерпретаційними проєктивними методами. Специфіка застосування методів інтерпретації при роботі з дітьми. Казки, їх вибір та пояснення.

Тема 6. Проективні малюнкові методи діагностики особистості.

Структурні та формальні ознаки малюнка як об'єкта діагностики та їх інтерпретація: якість ліній, тип ліній, розмір малюнка, розташування малюнка, впорядкованість малюнків, симетрія, стирання, колір в малюнку, деталі, прозорість, спотворення та пропуск деталей, експозиція, штрих та тіні, лінія основи, спостереження за процесом створення малюнка, пост малюнкове опитування. Проективна техніка «Малюнок неіснуючої тварини». Проективна методика «Малюнок сім'ї».

Проективна методика «Будинок, дерево, людина».

Тема 7. Адитивні методи дослідження особистості

Походження терміну «адитивні». Специфіка адитивних проективних методів. Методики дослідження «Незакінчені речення», «Незакінчені розповіді», «Асоціативний тест К. Юнга». Опис тесту і процедура його проведення. Адаптація адитивних методик до вивчення різних властивостей особистості. Методика спонтанного малюнку під час обговорення тем особистого життя людини. Переписані сни, події життя, сценарії фільмів, відомих сюжетів як проективно-програмуючий матеріал в роботі особистості.

V. Результати навчання

<i>Результати навчання</i>	<i>Компетентності</i>
<p>ПРН4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.</p> <p>ПРН6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження</p> <p>ПРН7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки</p> <p>ПРН8. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців.</p> <p>ПРН9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання</p> <p>ПРН10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника</p>	<p>ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>СК14. Здатність організувати власну діяльність і конструктивну взаємодію між психологом та клієнтами та останніх між собою, управляти дискусією.</p> <p>СК15. Здатність презентувати себе як фахівця, який спроможний надати кваліфіковану допомогу; здатність викликати симпатію, довіру; зацікавлювати, вести за собою, заохочувати, підтримувати, заспокоювати, переконувати, вмотивувати.</p>

VI. Порядок і критерії оцінювання

Форми поточного контролю: Модульні контрольні роботи.

Методи поточного контролю: усне опитування, тести, практичні завдання.

Форма підсумкового контролю: залік

Методи підсумкового контролю: письмове опитування (тестові питання (закриті та відкриті питання) та ІНДЗ

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль									ІНДЗ	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2						
Тема 1	Тема 2	Тема 3	МКР	Тема 2.1	Тема 2.2	Тема 2.3	Тема 2.4	МКР	20	100
6	9	9	10	9	9	9	9	10		

Розрахунок рейтингових балів за видами контролів (Денна ф.н.)

№ п/п	Види діяльності	Коефіцієнт (вартість) виду	Кількість робіт	Результат
1	Практична робота на заняттях (усні відповіді, тести)	5	6	30
2	Самостійні роботи / лабораторні роботи / участь у вебінарах/тренінгах, що відповідають тематиці даного курсу*	5	6	30
3	Модульні контрольні роботи	10	2	20
4	ІНДЗ	20	1	20
Підсумковий рейтинговий бал				100

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного та модульного контролів (Заочна ф.н.)

№ п/п	Види діяльності	Коефіцієнт (вартість) виду	Кількість робіт	Результат
1	Практична робота на заняттях (усні відповіді, тести)	10	5	50
2	Самостійні роботи / участь у вебінарах/тренінгах, що відповідають тематиці даного курсу*	5	2	10
3	Модульні контрольні роботи	10	2	20
4	ІНДЗ	20	1	20
Підсумковий рейтинговий бал				100

*Здобувачу можуть зараховуватися бали за неформальну освіту (участь у професійних семінарах, вебінарах, тренінгах тощо) з відповідних тем курсу (замість окремих видів практичної чи самостійної роботи з курсу). Для цього студент має представити сертифікат учасника і підготувати короткий звіт-аналіз опрацьованих питань.

Важливі зауваги щодо оцінювання!

Якщо навчальна дисципліна завершується заліком, максимальна кількість балів, яку здобувач може набрати протягом семестру - 100. Максимальна кількість балів за залік (якщо студент не набрав відповідної кількості балів) – 40. Разом – 100 балів.

До початку заліково-екзаменаційної сесії (якщо вивчення навчальної дисципліни завершується екзаменом) здобувач повинен набрати мінімум **35 балів**. Цей бал не означає зарахування, він просто дає здобувачеві право складати екзамен. Якщо здобувач не отримав 35 балів, у наступному семестрі він проходить ці навчальні дисципліни повторно на платній основі.

Критерії оцінювання

Під час усних відповідей: повнота та правильність розкриття питання; логіка викладення, культура мовлення, впевненість та аргументованість, використання у відповіді посилань на інформацію з основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників та інших методичних видань тощо), аналітичні міркування, вміння робити порівняння та самостійні оцінні судження, висновки.

Під час виконання письмових завдань: повнота та правильність розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати самостійні висновки, ступінь сформованості практичних умінь, досвід творчої та пошукової діяльності, акуратність оформлення письмової роботи.

Рівні відповідності критеріям

Високий рівень (90 – 100 балів). Здобувач засвоїв зміст навчальної дисципліни повністю, вільно володіє навчальним матеріалом, успішно і креативно розв'язує завдання різних видів складності, аргументовано висловлює свої думки, займається самоосвітою, може брати активну участь в наукових та творчих проектах. Виконав усі практичні / самостійні завдання правильно та ґрунтовно. Демонструє здатність пов'язувати теоретичні знання з курсу з практичним досвідом професійної діяльності.

Достатній рівень (80 – 89 балів). Здобувач засвоїв зміст навчальної дисципліни в необхідному обсязі, володіє навчальним матеріалом, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності. Уміння продуктивні, проте без вияву творчості. Здатен працювати самостійно, проте допускає неточності.

Середній рівень (70 – 79 балів). Здобувач засвоїв зміст навчальної дисципліни в повному обсязі, але його знання містять неточності та помилкові судження, уміння проявляються на репродуктивному рівні. Здобувач не може сформулювати самостійні оцінні судження та висновки.

Задовільний рівень (65 – 69 балів). Здобувач загалом опанував навчальну дисципліну, але більшість тем засвоїв поверхово, частково. При виконанні практичних завдань допускає помилки та потребує допомоги викладача чи колег-студентів.

Низький рівень (60 – 64 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні, демонструє фрагментарні знання, не може самостійно викласти більшість практичних завдань. Виконав частину практичних / самостійних завдань з суттєвими помилками та недоліками.

Незадовільний рівень: 35 – 59 балів з можливістю повторного складання. Здобувач не засвоїв більшості тем, володіє елементарними знаннями з навчальної дисципліни, не вміє логічно, послідовно, грамотно висловлювати думку, практичні уміння не сформовані; **0 – 34 балів з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни.** Здобувач не виконав більшості завдань, не володіє навчальним матеріалом, змістом курсу не оволодів.

VII. Політика курсу

Політика щодо відвідування: здобувачі дотримуються вимог чинного законодавства України, Статуту УДУ імені Михайла Драгоманова

(<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/statut-ukrayinskoho-derzhavnoho-universytetu-imeni-mykhayla-drahomanova>) і Правил внутрішнього розпорядку УДУ імені Михайла Драгоманова (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/pravy-la-vnutrishnoho-rozporiadku-udu-imeni-mykhaila-drahomnaova>) відвідують заняття відповідно розкладу, дотримуються етичних норм поведінки. Усі учасники освітнього процесу дотримуються загальноприйнятих моральних принципів, правил поведінки та корпоративної культури; підтримувати атмосферу доброзичливості, відповідальності, порядності й толерантності. Відвідування занять з курсу є обов'язковим за визначеним деканатом розкладом. За об'єктивних причин (лікарняний, заява) заняття може бути відпрацьованим. Атмосфера на заняттях повинна бути творчою, відкритою до конструктивної критики. Недопустимі запізнення на заняття; списування.

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Усі завдання передбачені навчальною програмою мають бути виконані у встановлений викладачем термін. Практичні та самостійні завдання виконуються вчасно та здаються викладачу у визначені ним терміни. Роботи,

що здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижчою оцінкою (75% від максимальної оцінки).

Якщо здобувач отримав незадовільну оцінку під час екзамену, в нього виникає академічна заборгованість. Повторно скласти атестацію він повинен до початку наступного семестру в терміни, визначені деканатом.

Якщо здобувач не погоджується з оцінкою підсумкової атестації, він може в день оголошення результатів подати в деканат апеляційну заяву. Наступного дня проводиться засідання апеляційної комісії. За письмового екзамена повторне опитування не проводиться. За усного комісія надає здобувачеві право продемонструвати свої знання. Про порядок складання екзаменів, перескладання і оскарження результатів див. «Положення про організацію освітнього процесу».

У разі неатестації перескладання відбувається з дозволу деканату. Здобувачі можуть здійснювати перескладання результатів навчання відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в УДУ імені Михайла Драгоманова», «Положення про порядок контролю якості знань студентів УДУ імені Михайла Драгоманова», «Положення про порядок ліквідації академічної заборгованості студентами УДУ імені Михайла Драгоманова» (посилання на Положення: <https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty>).

Політика щодо конфліктних ситуацій. Вирішення конфліктних ситуацій у ЗВО здійснюється відповідно до «Положення про врегулювання конфліктів в УДУ імені Михайла Драгоманова» (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/polozhennia-pro-vrehuliuvannia-konfliktiv-v-udu-imeni-mykhaila-drahomanova>).

Між учасниками освітнього процесу здійснюється партнерська взаємодія, толерантність і повага до кожної особистості.

Політика щодо академічної доброчесності ґрунтується на засадах «Положення про академічну доброчесність в УДУ імені Михайла Драгоманова» (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/polozhennia-pro-akademichnu-dobrochesnist-udu>).

Викладач ознайомлює здобувача вищої освіти з правилами поведінки на заняттях, користування засобами електронного зв'язку, недопущенням академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації, списування, акцентує увагу на заборону використання додаткових джерел інформації під час оцінювання знань, при використанні Інтернет-ресурсів зазначається використане джерело. Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

Умови для інклюзивного вивчення освітнього компонента: дана навчальна дисципліна може викладатися для людей з особливими освітніми потребами. Форми і методи інклюзивного навчання обираються з урахуванням індивідуальних потреб здобувача. Обов'язково поєднуються фронтальні, індивідуальні та групові ФОНД. Традиційні методи навчання поєднуються з інтерактивними і спеціальними (методи педагогічного супроводу та корекції, тощо).

VIII. Основні інформаційні ресурси

Основна:

1. [Шамлян К.М.](#) Проективні методи дослідження особистості [Текст] : підруч. [для студентів ВНЗ] / К. Шамлян, М. Кліманська ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. - Львів : ЛНУ, 2014. - 465 с
 2. The Inkblots: Hermann Rorschach, His Iconic Test, and the Power of Seeing by Damion Searls Hardcover, 405 pages Published February 21st 2017 by Crown.
 3. Корольчук М.С., Осьодло В.І. Психодіагностика. Навч. посіб для вузів . – К.: Ельга Ніка-Центр. – 2004. – 400 с.
 4. Самошкіна Л. М. Психодіагностика: Навч. наоч. посіб. з мультимедійним курсом /Під ред. чл.- кор. АПН України, професора Е. Л. Носенко. – Д.: Вид-во ДНУ, 2012. – 448 с.
 5. [Євченко І.М.](#) Проективні методики : з ким? навіщо? як? [Текст] : [посібник] / Ірина Євченко ; Нац. пед. ун-т ім. М. П.
-

Драгоманова. - Кам'янець-Подільський : Друкарня Рута, 2017. - 223 с.

6. Самошкіна Л.М., Лазаренко В.І. Психодіагностика. Навч. посіб. – Д.: ПВВ ДНУ, 2001. – 44с.

7. Eby, M. (2021). Projective Psychodiagnostics: Inkblots, Stories, and Drawings as Clinical Measures. In Oxford Research Encyclopedia of Psychology

8. Miliutina, K., Trofimov, A., Paschenko, S., Vakulenko, O., Romanova, I., & Rohal, N. (2018). The use of projective methods in working with staff. *Astra Salvensis*, (11).

9. Tripathi, A. P., Gupta, A., & Kumar, P. (2020). Integrity testing: A projective inventory approach. *Indian Journal of Positive Psychology*, 11(4), 344-353

10. Identification of Psychological Characteristics of Flat Feet Preschool Children Using Projective Methods / Halmatov, Sultanberk/ *World Journal of Education*, v9 n2 p1-12 2019. 12 pp.

11. Enhancing selection and development through use of Projective Assessment methods - interpretation and feedback Raymond, Marjorie; Ridgeway, Christopher. *Assessment & Development Matters*. Winter2018, Vol. 10 Issue 4, p24-29. 6p.

Допоміжна:

1. Неурова А.Б., Капінус О.С., Грицевич Т.Л. Діагностика індивідуальних особливостей особистості: навчально-методичний посібник/ Неурова А.Б., Капінус О.С., Грицевич Т.Л. – Львів: НАСВ, 2016., 181 с.

2. Туриніна О. Л. Практикум з психології : Навч. посіб. — К. : МАУП, 2007., 328 с.

***Обговорено та затверджено на засіданні кафедри практичної психології
(Протокол № 6 від 15 січня 2025 р.)***